

Lintu on huoneen löytänyt

Psalmirunoista sävellykseksi

Jari Linjama
Projektin kirjallinen työ
Kirkkomusiikin koulutusohjelma
Sibelius-Akatemia, Kuopion osasto
2011

1	JOHDANTO	4
2	LAULUJEN TAUSTAA.....	6
	2.1 Psalmit	6
	2.2 Lied	6
3	SÄVELLYSTEN PSALMITEKSTIT.....	8
	3.1 Psalmi 84	8
	3.2 Psalmi 23	11
	3.3 Psalmi 103	14
4	PSALMIEN SÄVELLYSTYÖ JA ANALYYSI.....	16
	4.1 Psalmi 23	16
	4.2 Psalmi 84	18
	4.2.1 Psalmi 84 I.....	18
	4.2.2 Psalmi 84 II.....	19
	4.2.3 Psalmi 84 III.....	20
	4.3 Psalmi 103	22
	4.4 Vertailua	23
5	LAULUJEN HARJOITTELU JA ESITYSTILANNE.....	24
6	POHDINTA	25

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Säveltäminen on ollut minulle jo kauan tärkeä harrastus. Olen huomannut, että säveltäminen on hyvin antoisaa varsinkin silloin, kun sävellän tekstiä, joka on herättänyt minussa jonkin tunteen. Kun kirjoitan tunnetta nuoteiksi, tuntuu, kuin sävellys säveltäisi itse itsensä; se on kuin kirjoittaisi valmiita ajatuksia paperille. Tavoitteenani on säveltää musiikkia, joka vastaa sitä tunnetta, minkä psalmin teksti minussa herättää. Siihen, että kuulija tuntisi jotain samaa, on kuitenkin vielä pitkä reitti. Pitäisi saattaa myös esittäjän tietoon se, mitä olen itse ajatellut. Nuottikuvalla on tässä tärkeä merkitys. Mutta olen toisaalta sitä mieltä, että ainakin minun laulujeni kohdalla annan tietoisesti esittäjälle aika vapaat kädet ja suun tulkita musiikkia sillä taidolla ja ajatuksella, mikä hänellä itsellään on.

Tein nyt opinnäytteekseni projektin, jossa sävelsin viisi laulua käsittävän laulusarjan. Teksteinä lauluissa käytin eri psalmeja ja niiden osia. Idean projektilleni sain, kun olin säveltänyt yhden psalmin ja innostuin tutun tekstin säveltämisestä niin, että halusin jatkaa psalmien säveltämistä. Tämä psalmi oli liturgisen laulun kurssille sävelletty ja huomasin pitäväni ajatuksesta, että psalmeja on helppo esittää; niiden laulamiselle seurakunnassa on matala kynnyks. Psalmeja on sävelletty läpi musiikin historian ja niitä on myös käytetty muun muassa alkuseurakunnan laulukirjana sekä monien nykyistenkin virsien pohjana. Ilmari Krohn oli ensimmäinen ja ainoa säveltäjä, joka on säveltänyt psalmtarin eli kaikki 150 psalmia kokonaan. Itse keskityin tässä työssäni psalmeihin 23, 84 ja 103.

Näistä psalmeista on sävelletty jo lukuisia eri lauluja eri kokoonpanoille. Ajattelen kuitenkin, että uudelle psalmimusiikille on varmasti käyttöä ja ehkä uusia käyttötarkoituksia voi tuoda se, että laulujen tekstit ovat hyviä kokonaisuuksia. Esimerkiksi psalmista 23 on paljon sävellyksiä, mutta yksinlauluja ei ole paljoa, eikä varsinkaan sellaisia, jotka olisi sävelletty alusta loppuun. Monessa laulussa on käytetty joitain psalmin jakeita, mutta ei kaikkia. Esimerkkinä Leevi Madetojan *Ei mitään multa puutu*, jossa tekstinä käytetään jakeita 1, 2, 3 ja 6. Samoin Antonin Dvořák on

säveltänyt kauniin laulun psalmin 23 tekstiin. Tekstistä hän käytti jakeita 1–4. Minä sävelsin psalmin 23 kokonaan yhdeksi lauluksi. Tällöin se puoltaa paikkaansa esimerkiksi psalmiluvun kohdalla jumalanpalveluksessa.

Gabriel Fauré on säveltänyt psalmiin 84 erittäin kauniin teoksen kuorolle ja orkesterille. Siinäkin tekstinä käytetään pientä osaa psalmista. Itse sävelsin myös psalmin 84 kokonaan, joskin teksti jakaantuu kolmeksi lauluksi. Näiden kolmen laulun tekstit on kuitenkin lähes muokkaamattomana Raamatusta ja yhteensä kaikissa lauluissa psalmin teksti sisältyy niihin kokonaisuudessaan. Psalmista 103 käytän jakeet 1–5, jotka toimivat hyvin pienenä kokonaisuutena. Tämänkin psalmin sävelsin käyttäen täsmällistä käännöstä.

Sävellysovetusta olen saanut vuosina 2009–10 Adam Világilta, sekä 2010–11 Pasi Lyytikäiseltä. Vahvana perustana ovat myös musiikinteoria-kurssit 1, 2 ja 3, joiden aikana jo hahmottui käsitys siitä, mikä voisi olla ominta sävellystyylini ja kuinka sen voisi toteuttaa.

Tätä projektia varten säveltämiäni psalmeja voi laulaa esimerkiksi psalmin tai vastausmusiikin kohdalla jumalanpalveluksessa. Sävelsin laulut korkealle äänityypille, mutta laulut voi myös transponoida alemmaksi. Yhteensä sävelsin viisi laulua, joista muodostuu laulusarja *Lintu on huoneen löytänyt*. Laulut lauletaan seuraavassa järjestyksessä: ensimmäisenä psalmi 103, sen jälkeen psalmista 84 laulut I, II ja III ja viidentenä psalmi 23.

2 LAULUJEN TAUSTAA

2.1 Psalmi

Kreikan kielen sana *psalmos* tarkoittaa laulua ja siitä on peräisin suomen kielen sana *psalmi* (Nissinen 2008:124). Psalmi ovat yksi Raamatun viisaukirjoista. Tätä psalmien kirjaa kutsutaan myös psalmtariksi. Psalmi on tallennettu kirjalliseen muotoon 500 luvulla eKr. ja psalmien kirjan nykyinen muoto on koottu noin vuonna 175 eKr. Psalmtari käsittää 150 psalmia, jotka on jaettu viideksi kirjaksi (Ps. 1–41, 42–72, 73–89, 90–106, 107–150), joista jokainen päättyy ylistyspsalmiin. Suurin osa psalmeista on luonteeltaan rukouksia. Psalmi jaetaan lajeiksi sen mukaan, onko rukouksessa kyse kiitoksesta ja ylistyksestä, katumuksesta, valituksesta vai pyytamisestä. Lisäksi on joitain opetuskäyttöön tarkoitettuja psalmeja. Vaikka psalmtaria pidetään Daavidin kirjoittamana, ja 73 psalmia on hänen nimissään, psalmien syntyhistoria ulottuu paljon laajemmalle ja pidemmälle aikavälille, kuin mitä yksi ihminen olisi voinut elää. Psalmien omistus Daavidille johtuu siitä, että juutalaiseen perinteeseen kuului nimetä eri tekstejä vanhoille auktoriteeteille. (Nissinen 2008:124.)

Suuri osa psalmiteksteistä on minä- tai me-muotoista puhetta Jumalasta tai Jumalalle. Psalmi jaetaan yksilön ja kansan psalmeihin sen mukaan kumpaa muotoa rukoilijasta käytetään. Joissain psalmeissa minä-muoto tarkoittaa kuitenkin koko seurakuntaa eikä yhtä ihmistä. Tästä syystä psalmi ovat soveltuneet moneen eri tarkoitukseen: niin yksilön kuin seurakunnankin käyttöön. Myös psalmien syntyhistoria tukee monikäyttöisyyttä: ne sisältävät sekä uutta että ikivanhoihin perinteisiin pohjautuvia tekstejä. (mts. 128.)

2.2 Lied

Ajattelen, että nämä laulut liittyvät enemmän liedmusiikkiin, kuin psalmimusiiikin lajiin. Toki ne ovat hengellistä musiikkia siinä missä kaikki psalmiteksteihin sävelletyt

teokset, mutta näissä lauluissa kuitenkin korostuu piano- ja laulutekstuurin tasa-arvoisuus. Tasa-arvo ei kuitenkaan tarkoita sitä, että pianistilla ja laulajalla olisi saman verran musiikkia esitettävänä. Selittävä piirre onkin näiden instrumenttien oma ja itsenäinen rooli laulussa. Piano ei ole vain säestäjän roolissa, vaan sillä on oma tärkeä sanomansa. Tämä tasa-arvo on tyypillistä 1800-luvulla alkaneelle lied-perinteelle. Esimerkiksi Robert Schumannin liedeissä on pitkiäkin väli- ja loppusoittoja laulajan ollessa hiljaa. (Murtomäki. 2005)

Lauluja on sävelletty myös paljon laulusarjoiksi niin kuin tämä *Lintu on huoneen löytänyt*-laulusarja. Yleensä sarjassa on jokin yksi yhdistävä piirre näiden laulujen välillä. Esimerkiksi Franz Schubert sävelsi laulusarjoja Wilhelm Müllerin teksteihin ja lauluilla oli näin yksi runoilija. Lauluista muodostuu kiinteä kokonaisuus, joka käsittelee yhtenevää aihepiiriä. Myös suomalaiset säveltäjät ovat säveltäneet laulusarjoja: esimerkiksi Leevi Madetojan *Syksy L. Onervan* teksteihin sekä Ilkka Kuusiston *Äiti ja lapsi* Aleksis Kiven runoihin. (Axel Helmer: s. 17) Omassa laulusarjassani on yhdistävänä tekijänä psalmitekstit sekä temaattinen materiaali musiikissa. Näitä lauluja voi kuitenkin esittää hyvin myös yksittäisinä lauluina.

Lied-musiikille ominaista on myös musiikin ja tekstin yhteys. Tekstiä elävöitetään musiikilla ja sen tehokeinoilla: sävelmaalailulla, tekstikohtaan korostamisella tai painottamisella. Tekstikohtaa voidaan korostaa esimerkiksi alleviivaamalla eli painottamalla sitä melodisesti tai rytmisesti. Sille voidaan myös antaa aikaa enemmän ja näin tuoda sitä esille. Sävelmaalailua on esimerkiksi Johann Sebastian Bachin Matteuspassiossa, jossa Juudas heittää hopearahoja Jeesuksen vangitsijoiden eteen. Samaan aikaan orkesterissa soi kuvio, jossa on kolmekymmentä säveltä. Minun sävellyksissäni ei ole tämänkaltaista kuvaavaa sävelmaalailua. Sen sijaan olen pyrkinyt tuomaan koko tekstin affekteja ja tunnelmia esille laulun kokonaiskuvalla ja sointimaailmalla.

Teksti ja musiikki voivat olla suhteessa keskenään myös siten, että musiikki kommentoi tekstiä esimerkiksi alku- tai välisoitoissa. Tästä on esimerkki omassa sävellyksessäni psalmi 84 I, jossa ensimmäisen ja toisen taitteen jälkeen pianisti soittaa laulumelodian tunnelmaa jatkavan välisoiton (ks. s. 18).

3 SÄVELLYSTEN PSALMITEKSTIT

Valitsin tekstit sen mukaan kuinka sen sisältö on koskettava tai ajankohtainen tällä hetkellä elämässäni tai kieli kuulostaa korvaan kauniilta ja soivalta. Tehtävä oli minulle hyvin mieluinen. Esimerkiksi psalmit 84 ja 23 ovat mielestäni Raamatun kauneimmat tekstikohdat. Projektia varten silmäilin kaikki 150 psalmia läpi. Seuloin niistä ensin sellaiset, jotka herättivät huomioni kauniin kielensä tai mielenkiintoisen sisältönsä puolesta. Niitä oli 22 kappaletta. Luin nämä psalmit uudestaan läpi ja valitsin niistä sellaiset 13 psalmia, jotka ovat mielestäni parhaiten sävellettävissä tekstin säkeiden mittojen ja sisällöllisen tiivyyden suhteen. Näistä valitsin sitten sellaiset, jotka tuntuvat erityisen läheisiltä. Jäljelle jäivät psalmit 23, 84 ja 103.

3.1 Psalmi 84

Seuraavaksi esittelen psalmin 84 tekstin kokonaisuudessaan sekä vierellä lauluissa käytetyn hieman muokatun tekstin. Muutokset on alleviivattu.

2. Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijasi, Herra Sebaot! 3. Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin, minun sydämeni ja ruumiini pyrkii riemuiten elävää Jumalaa kohti. 4. Löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän, johon se poikasensa laskee: sinun alttarisi, Herra Sebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani. 5. Autuaat ne, jotka sinun huoneessasi asuvat! He kiittävät sinua alati. Sela. 6. Autuaat ne ihmiset, joilla on voimansa sinussa, joilla on mielessänsä pyhät matkat! 7. Kun he käyvät Kynnellaakson kautta, he muuttavat sen lähteitten maaksi, ja syyssade peittää sen siunauksilla. 8. He käyvät voimasta voimaan, he astuvat Jumalan eteen Siionissa. 9. Herra, Jumala Sebaot, kuule minun rukoukseni, ota se korviisi Jaakobin Jumala. 10. Jumala, meidän kilpemme, käännä katseesi, katso voideltusi kasvoja. 11. Sillä yksi päivä sinun esikartanoissasi on parempi, kuin

2. Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijasi, Herra Sebaot, Herra Sebaot, Herra Sebaot!
3. Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin, minun sydämeni ja ruumiini pyrkii riemuiten elävää Jumalaa kohti. Elävää Jumalaa kohti.
9. Herra, Sebaot, kuule minun rukoukseni, Jaakobin Jumala.
10. Jumala, kilpemme, käännä katseesi, katso voideltusi kasvoja.
11. Yksi päivä sinun esikartanoissasi on parempi, kuin tuhat muualla; mieluummin olen vartijana Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa.
12. Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi; Herra antaa armon ja kunnian, ei Hän kiellä hyvää niiltä, jotka vaeltavat nuhteettomasti.
13. Autuas ihminen, joka sinuun turvaa!

tuhat muualla; mieluummin olen vartijana Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa. 12. Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi; Herra antaa armon ja kunnian, ei Hän kiellä hyvää niiltä, jotka nuhteettomasti vaeltavat. 13. Herra Sebaot, autuas se ihminen, joka sinuun turvaa!

Psalmi 84 kuuluu pyhiinvaelluslaulujen sarjaan. Sen historiallisella taustalla on Jerusalemin temppeli, joka oli tuolloin israelilaisilla ainoa oikea paikka jumalanpalvelukseen. Muita temppeleitä pidettiin väärinä jumalanpalveluspaikkoina, joten Jerusalemiin vaellettiin kaukaakin jumalanpalvelukseen. Viittaukset Herran temppeliin tai esikartanoon tarkoittavat ainoastaan Jerusalemin temppeliä. (Sinnemäki 1980: 142.) Tämän psalmin kolme laulua ovat kuin pieni matka, jossa on monta eri vaihetta ja maisemaa.

Tämän psalmin olen tuntenut jo kauan ja pidän sitä yhtenä Raamatun kauneimmista teksteistä. Tekstin jakeet 2–5 herättävät minussa sellaisen tunteen, että se pitäisi säveltää hellyydellä. Lukiessani neljännen jakeen kohtaa ”löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän”, ajattelin sen tarvitsevan musiikin, johon lintu voisi pesiä ja poikanen nukahtaa.

Kun luin vuoden 1859 Biblian revisiota, huomasin, että kaikkien psalmien alussa oli ikään kuin psalmin sisällysluettelo tai viite siitä, mitä psalmissa kerrotaan. Yleensä psalmit on jaettu kahteen tai kolmeen osaan ja näissä alkuviitteissä on otsikoitu jokainen osa. Tämä liittyy eniten sävellyksissäni psalmiin 84, joka on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa on jakeet 1–5¹, toinen osa jakeet 6–9 ja kolmas jakeet 10–13. Tekstin jäsenitys on vaikuttanut psalmin säveltämiseen kolmeksi eri lauluksi.

Ensimmäisen laulun sävelsin tuon ensimmäisen jakson jakeitten 2–5 mukaan. Se on vuoden 1859 Raamatussa otsikoitu ”Seurakunnan ihanaisuus ja sen jäsenien onni”. Toisen laulun sävelsin jakeista 6–10 ja sen otsikko on ”Opettajain velvollisuus ja toimitus”. Kolmannen laulun sävelsin jakeista 11–13, jotka on otsikoitu ”Halullisten sieluin hartaus jumalanpalvelukseen”. Jae 10 sisältää virkkeen ”Jumala, meidän, käännä katseesi, katso voideltusi kasvoja”. Vaikka jakeessa 9 rukoillaankin ”Herra, Jumala

¹Ensimmäinen jae sisältää ohjeen: ”Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuu-laulu; koorahilaisten virsi”. Laulu alkaa jakeesta 2.

Sebaot, kuule minun rukoukseni, ota se korviisi, Jaakobin Jumala”, ajattelin, että tuo jae 10 vielä vahvistaa sitä edellistä rukousta ja on ikään kuin jatkoa ja kaikua siihen. Siksi liitin sen toiseen lauluuni, enkä kolmanteen. Tekstin lauluihini otin ns. Vanhasta kirkkoraamatusta vuodelta 1933, jossa raamatunkäännöksessä näitä psalmien ”väliotsikoita” ei ole. Luin valitsemani psalmitekstit vertaillen Uutta ja Vanhaa kirkkoraamatua. Vuoden 1933 käännöksen teksti ja kieli oli mielestäni kauniimpi ja rytmitty lauluksi paremmin. Tämän vuoksi päädyin käyttämään vanhempaa käännöstä.

Seuraavassa mainitsen muutamia esimerkkejä vuosien 1933 ja 1992 raamatunkäännösten eroista tämän psalmin kohdalla. Alleviivasin vanhemmasta käännöksestä sanat tai lauseet, jotka ovat runollisia ja mielestäni kauniita.

v. 1992	v. 1933
4. Herra Sebaot, minun kuninkaani ja Jumalani! Sinun alttarisi luota on varpunenkin löytänyt kodin, pääskynen pesäpaikan, jossa se kasvattaa poikasensa.	<u>Löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän, johon se poikasensa laskee:</u> sinun alttarisi, Herra Sebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani.
7. Kun he kulkevat vedettömässä laaksossa, sinne puhkeaa virvoittava lähde, ja sade antaa heille siunauksensa.	Kun he käyvät <u>Kyynellaakson</u> kautta, he muuttavat sen lähteitten maaksi, ja <u>syyssade</u> peittää sen siunauksilla.
11. Parempi on päivä sinun esipihoissasi kuin tuhat päivää muualla. Mieluummin olen kerjäläisenä temppelesi ovella kuin asun jumalattomien katon alla.	Sillä yksi päivä sinun <u>esikartanoissasi</u> on parempi kuin tuhat muualla; mieluummin minä olen vartijana Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa.

KUVA 1, Uuden ja vanhan raamatunkäännöksen vertailua.

Raamatussa on runsaasti viitteitä eri tekstikohtien välillä. Eri raamatunkohdat täydentävätkin toisiaan. Psalmin 84 jaetta 3 on selitetty kahdessa kohtaa. Ensimmäinen on psalmissa 42:2–3: ”Niin kuin peura janoissaan etsii vesipuroa, niin minä kaipaen sinua, Jumala. Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa. Milloin saan tulla temppeleihin, astua Jumalan kasvojen eteen?”. Toinen on psalmissa 63:2: ”Jumala, minun

Jumalani, sinua minä odotan. Sieluni janoaa sinua, ruumiini ikävöi sinua ja uupuu autiomaassa ilman vettä”.

Psalmin 84 jakeeseen 5 on työni kannalta mielenkiintoinen viite. Jaetta tukeva selitys on psalmissa 23 jae 6: ”sinun hyvyytesi ja rakkautesi ympäröi minut kaikkina elämäni päivinä, ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti”. Raamatun viitteistössä nämä kaksi psalmia on siis liitetty toisiinsa.

3.2 Psalmi 23

Psalmi 23 on myös minulle tärkeä ja mielestäni kaunis raamatunkohta. Mielestäni siitä välittyy todella vahva luottamus Paimenta kohtaan; sellainen, joka ei jätä minkäänlaisille epäilyksille sijaa. Varsinkin ensimmäinen jae ”Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu”, on hyvin vahvasti sanottu. Kolmessa viimeisessä raamatunkäännöksessä (v. 1859, 1933 ja 1992) tämä jae on kirjoitettu samaan muotoon, samoilla sanoilla. Se on niin täydellinen, että siitä ei puutu mitään eikä siinä ole mitään liikaa. Sama tunne minulla on koko psalmista. Tämä teksti kaipaa sellaista musiikkia, joka kulkee käsi kädessä tuon yksinkertaisen ja paljaan luottamuksen kanssa. Psalmia voi hyvin kuvailla yhdellä sanalla – *rauha* (Sinnemäki 1980:23).

Maunu Sinnemäki toteaa, että Raamatun moni minä-muotoinen psalmi tarkoittaa koko seurakuntaa. Psalmi 23 on kuitenkin melko varmasti yhden henkilön puhetta (mt.).

Vaikka tämän psalmin teksti on lyhyt, sillä on monipuolinen sisältö. Näytän seuraavassa taulukossa psalmin 23 analysoituna, koska se on mielestäni hyvä ja tekstiä syventävä. Majuri on kirjoittanut psalmitekstin auki ja selittää helppotajuisesti ja ymmärrettävästi Raamatun kuvakielistä tekstiä. (Majuri 2008: 8.)

1. Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu.	Ilmoitus, jossa kerrotaan suhde Jumalaan: Hän on paimeneni. Tästä seuraa, ettei minulta puutu mitään, niin hyvän huolen Hän minusta pitää. Tekstin henkilö vertaa siis samalla itseään lampaaseen tai muuhun paimennettavaan eläimeen.
2. Hän vie minut vihreille niityille, hän johtaa minut vetten ääreen, siellä saan	Ilmaistaan luottamus paimeneen: hän pitää perustarpeistani huolen, saan ruokaa, vettä

levätä.	ja lepoa.
3. Hän virvoittaa minun sieluni, hän ohjaa minua oikeaa tietä nimensä kunnian tähden.	Yhteenvedo edellisestä: hän virvoittaa sieluni. Jatko: vie oikeaa tietä. Syy: paimenen kunnia eli Jumalan kunnia tulee näkyville, kun hänen lampaansa pysyy oikealla tiellä.
4. Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitä pahaa, sillä sinä olet minun kanssani. Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensauvallasi.	Luottamuksen syventäminen: vaarojen keskelläkään ei tarvitse pelätä. Johdatus tapahtuu sekä lempeämmin kädellä, että ankarammin sauvalla.
5. Sinä katat minulle pöydän vihollisteni silmien eteen. Sinä voitelet pääni tuoksuvalla öljyllä ja minun maljani on ylitsevuotavainen.	Taistelujen keskelläkin ruokahuolto toimii. Viholliset katselevat tätä voimatta mitään. Pää voidellaan kuten tulevalla kuninkaalla: taivaan kuninkaan perillisen tunnus. Malja vuotaa yli, enemmän annetaan kuin on tarvetta.
6. Sinun hyvyytesi ja rakkautesi ympäröi minut kaikkina elämäni päivinä ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.	Tämä kaikki hyvyys ja rakkaus ei lopu kesken, vaan säilyy läpi kaikkien elämän päivien. Vahva luottamus: saan asua Herran huoneessa, Jumalan valtakunnassa, kuolemaan saakka.

KUVA 2, Psalmin 23 analyysi.

Psalmistä 23 löytyi Raamatusta paljon viitteitä muihin Raamatunkohtiin. Järjestin nämä viitteet taulukoksi. Myös nämä viitteet selventävät tekstiä. Kursiivilla merkityt kommentit ovat minun omaa pohdintaa.

1. Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu.	1. Moos. 48:15 Ja Israel siunasi Joosefin sanoen: ”Jumala, jonka tahdon mukaisesti minun isäni Abraham ja Iisak ovat vaeltaneet, Jumala, joka on ollut minun paimeneni syntymästani tähän päivään saakka, <i>Jumalaa nimitetään paimeneksi myös muualla Raamatussa.</i>
2. Hän vie minut vihreille niityille, hän johtaa minut vetten ääreen, siellä saan levätä.	Hes. 34:14 Vehmailla niityillä minä niitä kaitsen, niiden laidun on Israelin korkeilla vuorilla. Siellä, vehreillä kedoilla, ne saavat levätä, ne saavat käyskennellä Israelin vuorten rehevillä laidunmailla. <i>Lampaat olivat Raamatun aikana arkipäivää ja kirjoittaja osaa arvostaa hyviä laidun- ja juomapaikkoja.</i>

	<p>Ilm. 7:17 Karitsa, joka on valtaistuimen edessä, kaitsee heitä ja vie heidät elämän veden lähteille, ja Jumala pyyhkii heidän silmistään kaikki kyneleet.</p>
3. Hän virvoittaa minun sieluni, hän ohjaa minua oikeaa tietä nimensä kunnian tähden.	
4. Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitä pahaa, sillä sinä olet minun kanssani. Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensauvullasi.	<p>Jes. 50:10 Se teistä, joka pelkää Jumalaa, kuulke Herran palvelijan sanaa. Joka kulkee syvällä pimeydessä ilman valoa, luottakoon Herran nimeen ja turvautukoon Jumalaan.</p> <p><i>Tässä tekstissä kerrotaan, että pimeydessä kulkijan kannattaa luottaa Herraan. Psalmin 23 jakeessa 4 kerrotaan miksi: ”en pelkäisi mitään pahaa, sillä Sinä olet kanssani”.</i></p>
5. Sinä voitelet pääni tuoksuvalla öljyllä ja minun maljani on ylitsevuotavainen.	<p>Ps. 92:11 Mutta minun voimani kohoaa kuin villihärän sarvi, sinä voitelet minut tuoreella öljyllä.</p>
6. Sinun hyvyytesesi ja rakkautesi ympäröi minut kaikkina elämäni päivinä ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.	<p>Ps. 27:4,5 4 Yhtä minä pyydän Herralta, yhtä ainoaa minä toivon: että saisin asua Herran temppelissä kaikki elämäni päivät! Saisin katsella Herran ihanuutta hänen pyhäkössään ja odottaa, että hän vastaa minulle.</p> <p><i>Herran huoneessa asuminen on parasta, mitä kirjoittaja voi pyytää. Psalmin 23 kirjoittaja kertoo saavansa asua Herran huoneessa.</i></p> <p>5 Kun vaara uhkaa, hän ottaa minut majaan. Hän antaa minulle suojan teltassaan, nostaa minut turvaan kalliolle.</p> <p>Ps. 65:5 Autuas se, jonka sinä valitset! Hän saa tulla luoksesi ja asua pyhäkössäsi. Ravitse meidät huoneesi antimilla, tempelisi pyhyydellä!</p>

	<p>Ps. 84:5 Miten onnellisia ovatkaan ne, jotka saavat asua sinun huoneessasi! He ylistävät sinua alati.</p> <p><i>Tässä vakuutetaan, että on onnellista saada asua Herran huoneessa. Tämä viite yhdistää kaksi laulusarjani laulua: psalmin 23 ja psalmin 84 I.</i></p> <p>Ilm. 3:12 Siitä, joka voittaa, minä teen pylvään Jumalani temppeliin, eikä hän joudu milloinkaan lähtemään sieltä. Minä kirjoitan häneen Jumalani nimen ja Jumalani kaupungin nimen, uuden Jerusalemin, joka laskeutuu taivaasta Jumalani luota, ja oman uuden nimeni.</p>
--	--

KUVA 3, Viittaukset psalmista 23.

3.3 Psalmi 103

Seuraavassa on alkuperäinen psalmin 103 teksti ja suluissa laulussa oleva hieman muokattu teksti. Muutokset on alleviivattu.

1. Ylistä Herraa minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä hänen pyhää nimeään.
2. Ylistä Herraa minun sieluni, älä unohda mitä hyvää Hän on sinulle tehnyt.
3. Hän antaa anteeksi kaikki syntini ja parantaa kaikki sairauteni.
4. Hän päästää minut kuoleman otteesta ja seppelöi minut armolla ja rakkaudella.
5. Hän ravitsee minut aina hyvyydellään, ja minä elvyn nuoreksi niin kuin kotka.
Kertauksena jakeet 1 ja 2:
Ylistä Herraa minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä hänen pyhää nimeään; Ylistä Herraa minun sieluni, älä unohda mitä hyvää Hän on sinulle tehnyt.

1. Ylistä Herraa minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä hänen pyhää nimeään.
2. Ylistä Herraa minun sieluni, älä unohda mitä hyvää Hän on sinulle tehnyt.
3. Hän antaa anteeksi kaikki syntini ja parantaa kaikki sairauteni.
4. Hän päästää kuoleman otteesta minut ja seppelöi minut armolla ja seppelöi minut rakkaudella.
5. Hän ravitsee minut hyvyydellään, ja minä elvyn nuoreksi niin kuin kotka.

Tämä psalmi on ylistyspsalmi eli riemulaulu, ”jossa Jumalan laupius ylistetään” (raamatunkäännös v. 1859). Uudessa raamatunkäännöksessä otsikko on ”Herran armo on suuri”. Jakeitten 1–7 otsikko on ”Daavid herättää sieluansa kiittämään Herraa hänen hyvään tekoiinsa edestä” (v. 1859). Teen laulun jakeista 1–5, koska ne muodostavat mielekkään kokonaisuuden. Kertoja puhuu niissä koko ajan omalle sielulleen. Seuraavassa taulukossa analysoin tätä tekstiä.

<p>1. Ylistä Herraa minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä hänen pyhää nimeään. 2. Ylistä Herraa minun sieluni, älä unohda mitä hyvää Hän on sinulle tehnyt.</p>	<p>Psalmin kertoja kehottaa omaa sieluaan ylistämään Herraa ja muistamaan mitä Herra on tehnyt.</p>
<p>3. Hän antaa anteeksi kaikki syntini ja parantaa kaikki sairauteni. 4. Hän päästää minut kuoleman otteesta ja seppelöi minut armolla ja rakkaudella</p>	<p>Kertoja vaihtaa puheen sinä-muodosta puheeksi itsestään minä-muotoon. Kuitenkin hän puhuu omalle sielulleen; kertoo sielulleen, mitä hyvää Herra tekee kertojalle.</p>

KUVA 4, Psalmin 103 jakeitten 1–4 analysointia.

Myös tästä psalmista on viitteitä muihin raamatunkohtiin. Jaetta 3 selvennetään psalmin 147 jakeella 3: ”Hän parantaa ne, joiden mieli on murtunut, hän sitoo heidän haavansa”. Matteuksen evankeliumissa kerrotaan: ”Hän otti päällensä meidän sairautemme ja kantoi meidän kipumme” (Mt. 8:17). Myös tämä teksti liittyy psalmin 103 jakeeseen 3 (Sinnemäki 1980: 135).

Jakeesta 5 viitataan Jobin kirjaan: ”Silloin hänen ruumiinsa elpyy, hänestä tulee yhtä uljas kuin hän oli nuoruutensa päivinä” (Job 33:25) ja Jesajan kirjaan: ”mutta kaikki, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohoavat siivilleen kuin kotkat. He juoksevat eivätkä uuvu, he vaeltavat eivätkä väsy” (Jes. 40:31).

4 PSALMIEN SÄVELLYSTYÖ JA ANALYYSI

Projektini työvaiheet olivat tekstien tutkiminen ja valitseminen, säveltäminen ja niiden nuotintaminen Sibelius-nuotitusohjelmalla. Nämä työvaiheet pitivät kukin sisällään hyvin paljon erilaisia vaiheita. Säveltäessäni lauluja huomasin, että minun kannattaa improvisoida paljon pianolla ja pistää muistiin pieniä aiheita, joita nousee esille. Esimerkiksi psalmista 23 minulla oli joitakin tahteja valmiiksi ajateltu siihen mennessä, kun aloin varsinaisen säveltämisen; myös keskeltä laulua olin luonnostellut sointukulkuja ja melodian katkelmia. Kun olin useita kuukausiakin pyöritellyt mielessäni näitä melodioita ja sointuja, varsinaiseen nuottien kirjoitukseen kului enää vain noin viikko aikaa yhtä laulua kohden. Tämä nuottien kirjoitus piti sisällään ensin käsikirjoituksen paperille, sitten puhtaaksikirjoituksen tietokoneella, joka olikin kokonaisuutena iso – jopa isoin työvaihe. Se ei tuntunut enää niin luovalta, kuin säveltäminen itsessään. Oli tietysti mukava nähdä työn jälkeä siistissä ja helposti luettavassa muodossa.

Sävellykseni kuuluvat klassisen musiikin genreen enkä varsinaisesti liitä niitä psalmi-lauluperinteen jatkumoon. Ajattelen niitä lied-musiikkina. Ne on sävelletty siten, että jokainen laulu on omannäköisensä ja kaikki laulut kertovat omalla kielellään psalmin sanomasta. Omannäköisyys tässä tapauksessa on sitä, että laulut ovat keskenään erilaisia ja yksilöitä. Laulusarjan niistä tekee yhtenevä tekstilähde sekä musiikilliset yhteneväisyydet, kuten paikoitellen samankaltaiset harmoniat ja melodiat (ks. s. 22). Olen kuitenkin koettanut pitäytyä aina yhden laulun kohdalla yhdessä tyyliässä.

4.1 Psalmi 23

Tätä psalmia tutkiessani ja lukiessani löysin siitä yhden tekijän, joka määrittä laulun luonnetta ja tunnelmaa. Psalmi alkaa sanoilla: ”Herra on minun paimeneni. Ei minulta mitään puutu”. Se on hyvin kertakaikkinen ilmaisu. Siitä ei puutu mitään eikä siinä ole mitään ylimääräistä. Sitä ajatusta pidin punaisena lankana koko laulun ajan.

Laulun harmoniamaailma on kauttaaltaan saman sävyistä. Neljän tahdin mittainen alkusoitto paljastaa paljon laulun harmoniasta, koska siinä esitellään laulussa paljon esiintyvä kadensointitapa VI VII I. Samoin laulun tempo ja karakteri tulee esille alkusoiton aikana. Alkusoiton sävyt sisältyvät myös tahtien 5–8 säestykseen siten, että niissä on samankaltaiset harmoniat. Pyrin löytämään tuon tekstin melodialle ja säestykselle juuri sellaisen sävyn, joka tuolla tekstikohdalla on.

KUVA 5, Alkusoitto.

Laulu voidaan jakaa kolmeen erilaiseen taitteeseen, jotka vuorottelevat. Ensimmäinen on tahdit 1–8, toinen on 9–25 ja kolmas on 26–36. Ensimmäinen yksikkö esiintyy lähes identtisenä tahdeissa 53–60. Toisen taitteen vastine on tahdeissa 37–52. Kolmatta taitetta ei esiinny muualla. Pienoismuotoina sävellus on A1 B1 C1 B2 A2. Osat B1 ja B2 alkavat samoilla harmonioilla kuin A1 ja A2. Laulun ambitus on h–f#2. Esitysohjeeksi kirjoitin ”vakaasti”. Siitä ohjeesta löytyy myös laulun karakteri: harras ja arkaainen.

Tässä laulussa on luonteenomaista seuraavat piirteet. Ensimmäkin laulun sävellaji, jolla ilmennän tekstin valoisuutta. Laulun pääsävellaji on h-molli, mutta laulu ei kuulosta mollisävyiseltä, vaan fraasit kadensoidaan aina duuriin (esimerkiksi tahdeissa 3–4, 13–14, 18–19 ja 51–52). Myös melodiat on soinnutettu pääasiassa duurisoinnuin. Toinen piirre on laulun yleinen kadensointitapa. Kadenssikohdissa käytetään yleensä sointuasteita VI–VII–I tai IV–VII–I. Melodisesti tyypillinen sävelkulku on esimerkiksi tahdin kolme ylimmässä äänessä, jossa h-mollin viidennelle asteelle saavutaan melodian a–gis–fis myötä. Tästä on kaksi vahvaa poikkeusta. Ensimmäinen on tahdissa 35 neljännellä iskulla, jossa gis-sävelen sijaan on g-sävel. Toinen poikkeava kadensointi on tahdissa 55, jossa ensimmäisen jakeen teksti saa hieman eri sävyn sitä edeltävän painokkaan dominantin vuoksi. Tahdin 56 Fis-duurisointu saa enemmän

dominanttitehoa, kun sitä ennen on e-mollisointu eikä E-duurisointu. Yleisen gisävelen esiintymisen vuoksi laulun etumerkkeinä on kolme ristiä. Sävellajia voisi myös kutsua h-dooriseksi.

Sävellystyön edetessä tuli joitakin ongelmia tekstin suhteen. Fraasit asettuvan tietyn pituisiksi ja myös sanat piti mahduttaa tähän mittaan. Se onnistui, kun jätti joitain sanoja pois – tietenkin niin, että ymmärrettävyys ei kärsi. Psalmin teksti muuttuikin hieman säveltäessäni. Halusin pitää kiinni laulun sujuvasta rytmistä ja siitä, että ei tulisi metrisiä ongelmia. Esimerkiksi psalmin jae 3 on sävelletty (hakasulkeissa pois jätetyt sanat): ”Hän virvoittaa [minun] sieluni, [hän] ohjaa [minua] oikeaa tietä nimensä kunnian tähden”. Ymmärrettävyyden kannalta ongelmaa ei ole, mutta tein siitä enemmän periaatteellisen kysymyksen; sävelläkö tekstin juuri sellaisena, kun se on Raamatussa, vai pidäkö auktoriteettina tietyn muotoista musiikkia, johon sovitan tekstin. Valitsin jälkimmäisen ratkaisun.

4.2 Psalmi 84

4.2.1 *Psalmi 84 I*

Tämä laulu aloittaa psalmin 84 tekstiin tehdyn kolmen laulun sarjan. Teksti on karakteriltaan hyvin lämmin ja valoisa. Pyrin säveltämään tämän tunnelman värikkäällä harmonialla, liikkuvalla melodialla ja vapaalla rytmityksellä. Rytmin vapauteen vaikuttaa osaltaan laulun tahtilajien, 2/4, 3/4, 4/4 ja 5/4, vaihtelu. Myös triolien ja duolien vaihtelu melodiassa tekee rytmistä eteerisen. Melodian rytmi pyrkii puheen rytmiin, joten melismoja on vain harvoin.

Laulussa on kolme taitetta. Ensimmäinen taite on tahdit 1–14, toinen tahdit 15–27 ja kolmas tahdit 28–45. Ensimmäinen taite alkaa kolmiosaisella alkusoitolla. Siinä on laskeva aihe, jonka tekstuuri harvenee kahdessa ensimmäisessä jaksossa loppua kohden siten, että alussa on ääniä neljä ja lopussa kaksi. Viimeinen alkusoiton jakso päättyy laulun pääsävellajin G-duurin rinnakkaissävellajin dominantille, josta laulu alkaa. Kaksi muuta taitetta alkaa laulun alkusoiton ensimmäisellä jaksolla. Kaikki taitteet alkavat samanlaisella soinnutuksella, joka on H–a–e–C–h–D–G–D/F#. D-duurin sekstisoinnun jälkeen harmoniat etenevät eri tavoin eri säkeistöissä.

Tämä laulu on sävelletty korkealle äänelle: ambitus on e1–g2. Laulun melodia myötäilee tekstin sisällön vaihteluita. Ensimmäisen säkeistön sanat ”Herra Sebaot” saa painoarvoa ylöspäisellä liikkeellä ja toistolla. Ensimmäisen taitteen lauluosuuden päätyttyä säestys jatkaa laulun nousevaa melodiaa. Kuvaan musiikilla tekstiä seuraavilla keinoilla. Tahdissa 20 teksti ”sydämeni ja ruumiini” on soinnutettu rinnakkaisilla soinnuilla G–fis sekä terssisuhteisilla soinnuilla fis–a. Toisaalta tahtien 20–23 melodia ja säestys on sävelletty ylöspäin johtavaksi siten, että teksti ”elävää Jumalaa kohti” toistuu ja fraasin huippukohta on sanalla ”kohti”. Säestys jatkaa linjaa siten, että säestyksen lakipiste on tahdin 24 ensimmäisellä iskulla. Kolmannen säkeistön tekstikohdassa ”johon se poikasensa laskee” on puolestaan kuvattu poikasten laskemista melodian laskevalla d–c#–h–aiheella. Sointukulku siinä kohdassa on D/f#–A–H. Saman taitteen tahdeissa 36–39 on käytetty ensimmäisen taitteen loppusoiton materiaalia.

4.2.2 *Psalmi 84 II*

Psalmin 84 toinen laulu on karakteriltaan erilainen kuin ensimmäinen. Ensimmäinen on rauhallinen ja tasainen, kun taas toisessa ilmennän tekstiä kontrasteilla ja dramatiikallakin. Tämän toisen laulun ambitus on b–f2 ja sävellajeina vuorottelevat Ges-duuri ja es-molli. Laulun muoto rakentuu kahden erilaisen tekstuurin ja materiaalin vaihtelulle. Ensimmäinen tekstuurityyppi esitellään jo alkusoitossa tahdeissa 1–3. Toinen tekstuurityyppi on esitelty tahdeissa 4–6. Nämä tekstit luovat eri tunnelmia jotka vuorottelevat.

Ensimmäinen laulutaite tahdeissa 7–13 on sävelletty leveästi ja hitaasti, viitaten tekstissä esiintyvään matkan tekemiseen. Seuraava taite on tahdeissa 14–28. Sen teksti on sävelletty pulppuilevaksi ja vuolaaksi viitaten sanoihin ”kyynellaakso” ja ”lähteitten maaksi”. Sen tunnelmaa tukee myös 3/4 tahtilaji. Tämän jakson tekstuuri on samankaltainen, kuin tahdeissa 1 ja 2, kun taas kolmannessa taitteessa tahdeissa 27–38 käytetään laulun molempia tekstuurityyppejä. Esimerkiksi tahdeissa 34–36 esiintyvä laulumelodia on muistuma alun laulumelodiasta tahdeissa 7–9. Neljän taite on puolestaan tahdeissa 39–53, joissa laulumelodia ja säestyksen materiaali on samankaltainen kuin toisessa taitteessa tahdistä 14 eteenpäin. Tahdissa 31 sana ”eteen” on soinnutettu napolilaisella sekstisoinnalla.

Laulun harmoniassa tapahtuu hidasliikkeinen modulaatio, kun ensimmäinen taite päättyy säestyksessä Ges-duurin dominantille. Toisen taitteen alussa esiintyy enharmoninen modulaatio, kun tahti 14 alkaa Fis-duurilla, Ges-duurin sijaan. Fis-duurin funktio vaihtuu toonikasta h-mollin dominantiksi vähitellen tahtien 14–16 aikana. Tahdissa 15 h-mollisointu esiintyy ensin Fis-duurin IV-asteen modaalisena muunnoksena, mutta tahdin 18 A-duurisointu paljastaa, että enää ei olla Fis-duurissa vaan H-mollin/D-duurin maailmassa. Sama toteutus, kuin tahdeissa 14–18, esiintyy terssiä korkeammalta tahdeissa 20–24. Nyt sointuina on A–d–A–C. Tahtien 19 ja 20 A-duurisoinnun funktio on D-duurin dominantti, koska se esiintyy tahdin 17 h-mollisoinnun jälkeen. D-duurin sointuasteina nämä harmoniat ovat VI–V. Sanalla ”syyssade” (tahti 21) on kuitenkin d-mollisointu, D-duurisoinnun sijaan. D-mollisointu sävyttää ”syyssade” sanaa lempeämmin kuin D-duurisointu. Tahdissa 23 esiintyvä C-duurisointu vahvistaa d-mollisävellajia. Enää ei olla h-molli/D-duurisävellajissa vaan d-molli/F-duurisävellajissa. F-duuriin ei kuitenkaan siirrytä, vaan moduloidaan suoraan Fis-duuriin tahdeissa 25–26 soinnuilla C–Fis.

	h-molli: V	I64	V	I64	d-molli: V	V	V	I64	V	VII
	F#	h	F#	h	A	A	A	d(D)	A	C
	14			17				21		

KUVA 6, Psalmin 84II tahtien 14–23 harmoniat.

Kolmannessa taitteessa tahdissa 29 säestykseen ja lauluun palaa sama leveä ja hitaampi teema, kuin alkusoiton tahdeissa 3–6. Tahdissa 29 harmonian muutos on intensiivinen; moduloiva sointukierto tässä tahdissa on F#–F#+–d#. Samalla säestyksen kuvio tihenee sanaa ”astuvat” kohti, jossa sointuna on c7-5 ja alussa 4-3 pidätys. Samaan aikaan sävellajimerkintä vaihtuu h-mollista es-molliksi.

4.2.3 Psalmi 84 III

Tämän psalmitekstin sävelsin alleviivaamalla muutamia sanoja. ”Mieluummin olen vartija Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa”. Maistelin sanaa ”vartija” ja se antoi kimmokkeen laulun reippaudelle ja jopa itsevarmuudelle.

Toinen samaan affektiin viittaava tekstikohta on (tahdeissa 22–24) ”sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi”. Pyrin säveltämään tekstiä siten, että siitä välittyisi turvaaminen Jumalaan ja luottamus sitä kohtaan, että Hän on ihmisen puolella. Laulun pääsävellaji on e-molli ja ambitus dis1–g2. Laulu voidaan jakaa kahteen taitteeseen. Ensimmäinen taite on tahdeissa 1–15 ja toinen on tahdeissa 16–32. Tälle laululle tyypillinen piirre on korotettu ensimmäinen sävelaste, appogiatura. Sitä esiintyy esimerkiksi ensimmäisen säkeistön tahdeissa 6, 10 ja 11 sekä myös välisoiton tahdissa 17. ja vastaavissa kohdissa toisessa säkeistössä. Tällä ilmiöllä pyrin korostamaan tekstin itsevarmaa sävyä.

KUVA 7, Psalmin 84III appogiatura-ilmiö.

Laulu alkaa neljän tahdin mittaisella alkusoitolla, joka esiintyy myös toisen säkeistön alussa laajennettuna kuudeksi tahdiksi. Laulun melodiassa toteutuu yhden säkeistön aikana kaksi laajaa kaarrosa. Ensimmäinen kaarros on tahdeissa 5–9 ja lakisävel on tahdin 7 kolmannella iskulla. Toinen kaarros on tahdeissa 10–15 ja lakisävel on tahdin 13 ensimmäisellä iskulla. Yksi kaarros koostuu aina kolmesta figuurista. Tahdin 5 toiselta iskulta alkava ja tahdin 6 ensimmäiselle iskulle päättyvä figuuri koostuu e-mollin asteikon sävelistä 1#, 2, 5, 4 ja 3. Tahdin 6 toiselta iskulta alkava figuuri toistaa saman melodian kvarttia korkeammalta a-mollissa. Kolmas figuuri alkaa myös kvarttia korkeammalta, mutta sen lisäksi esiintyy myös laskeva melodia. Tässä laskevassa melodiassa esiintyy myös napolilainen sekstisoitu tahdissa 8 kolmannella neljäsosalla.

Toinen kaarros koostuu samoista elementeistä, mutta kaksi ensimmäistä figuuria on hieman pidempiä, kuin ensimmäisen kaarroksen figuurit. Tahdin 9 kolmannelta iskulta alkava figuuri koostuu e-mollin sävelasteista 3, 4, 5, 7#, 1#, 2, 5, 4 ja 3. Tämä sama toistuu tahdin 11 toiselta iskulta alkaen hieman muuntuneena G-duurissa. Kolmas figuuri on samankaltainen kuin ensimmäisen kaarroksen kolmas figuuri, mutta se laskee alemmas ja päättyy fermaatille tahdin 15 kolmannella iskulla. Toinen säkeistä

muodostuu näistä samoista kuvioista kuin ensimmäinenkin. Joitain erilaisuuksia kuitenkin on: ensimmäisen kaarroksen lakisävel tahdin 24 kolmannella iskulla on soinnutettu saksalaisella sekstisoinnulla, joka muuttuu ranskalaiseksi sekstisoinnuksi saman tahdin lopussa. Tahdin 24 tekstikohta ”antaa” on koko laulussa yksi painopiste. Tätä lakisävelen painoa vahvistaa sen harmonia ja sitä ennakoii myös tahdin 20 ensimmäisellä iskulla esiintyvä vähennetty kvartti-intervalli ääriäänten välillä.

4.3 Psalmi 103

Tämän laulun affekti on riemullinen. Sitä korostaa alun säestyksen nousevat aiheet ja alun laulumelodian toisto oktaavia korkeammalta. Samaa tunnelmaa kuvaa mielestäni myös tahdin 5 terssisuhteinen sointumuutos tahtiin 4 verrattuna. Muutos osuu sanalle ”kaikki”, joka saa erityisen painon. Sävellaji palaa alkuperäiseen H-duuriin tahdissa 9. Laulu voidaan jakaa kolmeen taitteeseen: ensimmäinen jakso on tahdit 1–20, toinen 21–41 ja kolmas tahdit 42–63. Pienoismuotoina se voidaan analysoida A1 B A2. Laulun ambitus on dis1–g2.

Alun riemullinen karakteri muuttuu tahdissa 21, jolloin alun H-duurin toonika vaihtuu e-mollin dominantiksi. Sävellajimerkintä myös muuttuu e-molliksi tahdissa 23. Sävellaji moduloidaan G-duuriin tahdeissa 23–26. Harmoniat tässä modulaatiossa ovat: H–a–e–a–D–G. Kun teksti jatkuu ”Hän päästää kuoleman otteesta minut”, edellisen fraasin päätössointu G-duuri vaihtuu dominantiksi siten, että sanan ”kuoleman” harmonia on c-molli tahdissa 28.

e-molli: V IV I IV V64/III III3-4 III c-molli: V I
 H A-molli E-molli a-molli D D/G G G c-molli
 22 26

KUVA 8, Psalmin 103 tahtien 22–28 harmoniat.

Alun jakeet 1 ja 2 kertautuvat vielä välijakson jälkeen tahdeissa 43–58. Kertaus alkaa E-duurissa mutta moduloi sitten terssisuhteisesti G-duurin kautta H-duuriin tahdissa 49. Samaa materiaalia kuin laulun alussa käytetään sekä E-duurissa, että H-duurissa. Ero alun melodiaan on tahdista 52 alkava teksti ”älä unohda mitä hyvää hän on sinulle tehnyt.”, jonka sanan ”sinulle” venytys kertoo, että laulu loppuu kohta. Lopussa on viiden tahdin mittainen coda, jonka materiaali on myös peräisin alun säestyksestä.

Psalmirunon teksti tuotti hieman ongelmia. En pyrkinyt siihen, että säveltäisin tekstin suoraan semmoisenaan, vaan annoin itselleni vapauden muokata tekstiä, että se mahtuisi paremmin suunnittelemaani musiikkiin. Jae 4 on kirjoitettu ”Hän päästää minut kuoleman otteesta ja seppelöi minut armolla ja rakkaudella”. Sävellyksessäni teksti on muodossa ”Hän päästää kuoleman otteesta minut ja seppelöi minut armolla ja seppelöi minut rakkaudella”.

4.4 Vertailua

Käytin joissain laulusarjani lauluissa tietoisesti myös sellaisia ratkaisuja, joita olin jo käyttänyt jossain toisessa laulusarjani laulussa. Nämä ratkaisut ovat joko samankaltaisia tai samanlaisia melodisia ja harmonisia elementtejä. Mielestäni tällaiset yhtenevät ratkaisut vahvistavat laulujen laulusarjamaisuutta. Keskityn näihin laulujen yhteneväisyyksiin tässä luvussa.

Yksi tällainen yhteneväisyys on psalmissa 23 useasti esiintyvä kadensointi. Esimerkiksi fis-molli kadenssi ei ole soinnutettu I–IV–V–I, vaan VI–VII–I. Realisointuina se on D–E–fis (ks. kuva 5 tahdit 3–4). Ensimmäisen soinnun tilalla on toisinaan myös IV eli h-molli. Tällainen korotetun johtosävelen välttäminen esiintyy myös muissakin lauluissa. Psalmissa 84 I se esiintyy tahdissa 32 ja Psalmissa 103 tahdeissa 39–40.

Toinen sointu on napolilainen sekstisointi joka esiintyy psalmin 84 II tahdissa 31 toisella puolinuotilla ja toisaalta psalmin 84 III tahdeissa 8 ja 25. Napolilaisen sekstisoinnun kaltainen sointu on saman laulun tahdissa 13, jossa h-mollia seuraa c-duurin sekstisointi. Tosin se sointu ei välitä harmoniaa Fis-duurille vaan G-duurille ja moduloi e-mollikadenssille.

5 LAULUJEN HARJOITTELU JA ESITYSTILANNE

Osana projektiani oli myös laulujen esittäminen. Harjoittelin lauluja sekä laulutunnilla, että itsenäisesti sitä mukaa, kun laulut ovat syntyneet. Huomasin laulaessani, että laulut tuovat täysin uusia ajatuksia säveltämiseen sen jälkeen kun niitä laulaa itse. Laulaessa nimittäin joutuu miettimään, mikä olisi luontevaa äänenkuljetusta, kuinka sanat olisi luontevaa rytmittää ja voisiko hengityspaikkoja huomioida jo säveltäessä.

Esitystilanne on koko sävellysoikeusprojektini ja samalla myös opintojeni huippukohta ja tähtäyspiste. Sävellykset ovat oikeita sävellyksiä jo paperilla, mutta koen niiden olevan omassa mielessäni valmiita vasta, kun esitän ne. Konsertti oli julkinen tilaisuus ja se pidettiin 5.4.2011 Kuopion musiikkikeskuksen tutkintosalissa. Sitä varten tein myös konserttijulisteen.

Konserttitilanne osoittautui aivan erilaiseksi, mitä ajattelin siitä etukäteen. Kuvittelin laulamisen olevan helppoa ja pystyväni lauluteknisesti ainakin samaan kuin laulutunnilla. Laulaessani huomasin erään uuden, mutta inhimillisen ilmiön. Ilmeisesti koko sävellysoikeusprojektini pitkäkestoisuus sekä psalmitekstien tuoma tunne vaikutti minussa siten, että liikutuinkin laulaessani. Kokemuksesta tiedän, että laulaminen liikuttuneena on äärimmäisen vaikeaa. Ja näin kävi myös nyt. Kaikki laulutunneilla saadut hyvät neuvot ja harjoitellut tekniikat menettivät otteensa minusta. Minulla oli eräänlainen sivustaseuraajan osa siinä tilanteessa. Pystyin ainoastaan kuuntelemaan ja ihmettelemään, että kuinka tässä näin kävi, mutta en pystynyt juuri kontrolloimaan omaa lauluani.

Jälkikäteen ajateltuna konsertissa laulaminen oli hyvin opettavaista. Opin paljon itsestäni laulajana ja esiintyjänä. Esityksen vaatimaton laulutekninen taso harmittaa hiukan, koska tiedän pystyväni teknisesti parempaan suoritukseen. Toisaalta sain positiivista palautetta juuri siitä *tunteesta*, joka välittyi lauluissa. Ei tietenkään ole pois suljettua, että vahvan tunteen voisi välittää myös hyvällä laulutekniikalla. Kokonaisuutena tilaisuus oli kuitenkin ainakin minulle unohtumaton.

6 POHDINTA

Psalmien tutkiminen on ollut hyvin antoisaa ja mielenkiintoista. Mielekkääksi koen sen siitä syystä, että se on paljastanut minulle, mitä todella ajattelen sävellettävästä psalmista ja millaista musiikkini on sen ajatuksen jälkeen. Kokemukseni mukaan en voi huijata itseäni säveltäjänä. En voi säveltää sellaista musiikkia mikä ei ole oman ihanteeni mukaista. Minun pitää itse ensin tykätä musiikistani, ennen kuin voin tarjota sitä muiden tykättäväksi. Niinpä en ole laittanut yhtään sellaista nuottia paperille, mistä en ole pitänyt. Musiikillinen ihanne voi kylläkin muuttua iän ja elämäntilanteen myötä. Myös sävellystekniikoiden ja ilmaisukeinojen oppiminen saattaa muuttaa omaa ihannetta. Eri-ikäisenä säveltäisin siis samat tekstit eri tavalla. Olen oppinut tiedostamaan ja kiteyttämään sen ajatuksen tai pienen idean, jonka haluan tuoda sävellyksessäni jollain tavalla esille.

Olen miettinyt näitäkin lauluja tehdessäni paljon sitä, mikä voisi olla minun oma musiikillinen tyylini säveltää. Voisiko sitä nimetä jotenkin? En ole keksinyt vielä mitään nimittävää tekijää, mutta kaksi esimerkkiä siitä on: psalmin 23 kadenssimaneeri (ks. s 17) sekä psalmin 84 II:sta tuttu harmonia-maailma (ks. s 19–20). Tai olisiko se tyyli enemmänkin viehtymystä näitä ilmiöitä kohtaan? Ehkä minulla on säveltäjänä nyt sellainen vaihe, että haluan etsiä kaikkea kaunista ja kirjoittaa ylös sitä musiikkia, joka minun mielestäni on hienoa.

Vaikka olen luonut itse puitteet projektilleni ja saanut valita muodon, huomasin, että vaikeimmat ja työläimmät tehtävät olisivat jossain muodossa seuranneet minua, vaikka sävellyksiä olisi ollut vähemmän tai ne olisivat olleet suppeampia. Itse sävellyksen muodostaminen omassa mielessä ja sitten pianon avulla paperille ei ollut se työläin vaihe. Se oli itse asiassa hyvin mieluista. Tosin välillä oli turhauttavaa huomata, että olin tehnyt jo monta aloitusvaihtoehtoa lauluun, eikä se vielääkään tuntunut välttämättä sopivalta. Työläintä oli mielestäni puhtaaksikirjoitus ja nuotintaminen. On haastavaa, että saa omassa päässä tai sormissa soivan musiikin siirrettyä nuoteille samankaltaisena tulkintana. Mielestäni kuitenkin on tärkeää, että osaan käyttää tietokonetta ja sen ohjelmistoja.

Tämä projekti oli jo lähtökohtaisesti minulle hyvin mieluinen; sain itse valita hyvät tekstit ja säveltää niiden herättämät yksinomaan positiiviset tuntemukset. Olen itse nauttinut paljon näiden laulujen säveltämisestä, ja olen myös aika tyytyväinen lopputulokseen. Erityisesti pidän – jo tekstinsäkin vuoksi psalmista 23. Huomaan laulavani sitä aina hartaudella. Samoin aina yhtä herkkä kohta on psalmissa 84; laulusarja nimikin tulee siitä kohdasta: ”löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän, johon se *poikasensa laskee*”. Tavoitteenani on ollut säveltää hyvää käyttömusiikkia, jota voisi helposti esittää eri tilanteissa. Pianotekstuuri saattaa asettaa paikoitellen vaatimuksia pianistin taitojen suhteen, mutta toivon, että vaikean nuottikuvan takaa löytyisi kaunista musiikkia.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Biblia (suom. v. 1859).

Helmer, Axel 1978. *Otavan iso musiikkitietosanakirja*. Otava: Keuruu.

Kuula, Kari; Nissinen, Martti; Riekkinen, Wille 2008. *Johdatus Raamattuun*, Kirjapaja: Jyväskylä.

Majuri Tapani 2009. *Yksinlauluja psalmiteksteihin*. Kirjallinen työ. Sibelius-Akatemia.

Pyylampi, Riikka 2004. *Osmo Tolosen ja Eero Väättäisen sävellyksiä psalmiteksteihin: liturgisen käyttömusiikin tarkastelua*. Projektin kirjallinen työ. Sibelius-Akatemia.

Raamattu (suom. v. 1992).

Sinnemäki Maunu 1980. *Kauneimmat psalmit*. Kirjapaja: Pieksämäki.

Internet-lähteet

<http://ftp.funet.fi/index/bible/fi/1933,38/VT.html>. Luettu 9.2.2011.

<http://ftp.funet.fi/index/bible/fi/1992/VT.html> luettu. Luettu 9.2.2011.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Psalmit> luettu. Luettu 4.11.2010.

<http://muhi.siba.fi/xwiki/bin/view/Muhi/WebSearch>. Murtomäki, Veijo 2005.

Biedermeier ja romantiikka laulussa: Mendelssohn ja Schumann. Luettu 25.3.2011.

LIITTEET

Liite 1: Laulusarja *Lintu on huoneen löytänyt*